

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 2017 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»

за темою:

Стан та перспективи розвитку майнового страхування в Україні

Виконавець:

студентка Фінансово-економічного факультету

Клепковська Вікторія Анатоліївна

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доцент

Ропотан Ірина Валеріївна

/підпис/

Одеса 2017

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра
Клепковської Вікторії Анатоліївни
Стан та перспективи розвитку майнового страхування в Україні
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Випускна робота складається з 3 розділів.

У роботі розглядаються теоретичні основи майнового страхування: економічна сутність майнового страхування, його необхідність та основні принципи, види майнового страхування та їх характеристика, а також механізм його дії в Україні.

Проаналізовано стан майнового страхування в Україні та ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Пропонуються основні напрями щодо вдосконалення майнового страхування України та оптимізації страхової діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» в частині страхування майна.

Ключові слова: страхування майна, страхові компанії, страхові премії, страхові виплати

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ	5
1.1. Економічна сутність майнового страхування, його необхідність та основні принципи.....	5
1.2. Види майнового страхування та їх характеристика.....	13
1.3. Механізм майнового страхування в Україні.....	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»	25
2.1. Аналіз сучасного стану майнового страхування в Україні.....	25
2.2. Загальна характеристика та аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».....	32
2.3. Діагностика та аналіз майнового страхування ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».....	44
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	63
3.1. Оптимізація страхової діяльності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» в частині страхування майна.....	63
3.2. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення майнового страхування України.....	66
ВИСНОВКИ	78
Список використаних джерел	82
Додатки	

ВСТУП

Сучасний характер суспільно-виробничих відносин обумовив створення об'єктивних передумов розвитку і функціонування ринку страхових послуг в Україні і сформував відповідний рівень пропозиції та попиту на них. Це перш за все зміни у відносинах власності створенні нових форм господарювання, а також розвитку підприємницької діяльності, конкуренції, відкриття кордонів для переміщення людей, товарів, послуг, капіталів. За роки незалежності в Україні в основному створено законодавчу та нормативну базу страхування. Це дало можливість розбудувати страховий ринок на засадах конкуренції, що сприяє підвищенню якості надання страхових послуг.

Вагому частку в історії страхування відведено майновому страхуванню. У сучасних умовах роль і необхідність усебічного розвитку майнового страхування є вкрай важливими, оскільки для відновлення, стабілізації та відшкодування наслідків реалізації прямих та опосередкованих збитків через систему страхування має позитивний макроекономічний результат. Ефективна система страхового забезпечення є основою стабільності відтворювального процесу, досягненням соціальної стабільності безпеки та виступає гарантом добробуту населення.

Роль майнового страхування в сучасних умовах важко переоцінити, так як страхування є дієвим засобом захисту, за допомогою якою можна мінімізувати наступні страхові ризики:

- пожежа, яка виникла внаслідок природних та техногенних причин;
- вибухи, які виникли внаслідок пожежі, природних сил, та техногенні;
- удар блискавки, задимлення, стихійні лиха;
- протиправні дії третіх осіб.

Таким чином, актуальністю даної теми є необхідність функціонування та розвитку страхування майна в нашій державі, яка викликана тим, що воно є ефективним, мотивованим, економічним та доступним засобом захисту майнових інтересів як юридичних, так і фізичних осіб.

Метою даної роботи є аналіз сучасних тенденцій ринку страхування майна в Україні, визначенні об'єктивної необхідності страхування майна громадян та юридичних осіб, а також його сутності, принципів та особливостей функціонування, виявлені основних проблем розвитку майнового страхування на сучасному етапі розвитку ринку страхових послуг, а також розробці рекомендацій щодо перспективних напрямів розвитку ринку майнового страхування України.

У відповідності з метою роботи були поставлені наступні завдання:

- визначити сутність, види та принципи майнового страхування;
- розглянути необхідність майнового страхування;
- розкрити механізм майнового страхування в Україні;
- проаналізувати стан майнового страхування в Україні;
- визначити проблеми та запропонувати рекомендації щодо перспективних напрямів розвитку ринку майнового страхування України.

Об'єктом дослідження є процеси створення та розвитку майнового страхування в Україні. Предметом - економічні відносини, які виникають в процесі страхування майна між конкретними суб'єктами господарювання.

В роботі використовуються наступні методи дослідження:

- методи теорії пізнання (аналіз, синтез, систематизації та узагальнення) – для визначення основних категорій за темою дослідження;
- методи загального аналізу (методи порівняння і групування, графічні методи, методи комплексної оцінки, методи факторного аналізу) – під час здійснення аналізу ефективності формування та використання ресурсів страхової компанії;
- методи прогнозування – під час розробки проектних заходів.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативні акти, наукові праці, підручники, монографії, періодичні видання, електронні ресурси, навчальні посібники вітчизняних і зарубіжних фахівців, що стосуються теоретичних та практичних аспектів теми дослідження, річна фінансова звітність та інша статистична й бухгалтерська звітність ПрАТ СК «Арсенал Страхування».

ВИСНОВКИ

Сьогодні, в умовах нестабільної економіки, зростає роль страхування майна як обов'язкового елемента кожної економічної і соціальної системи суспільства. Без розвинутої системи страхування економіка успішно функціонувати не може. В Україні майнове страхування займає стратегічну позицію, яка визначається тим, що воно надає гарантії поновлення порушених майнових інтересів у випадку непередбачуваних природних, техногенних та інших явищ, позитивно впливає на зміцнення фінансів держави. Воно не тільки звільняє бюджет від видатків на відшкодування збитків при настанні страхових випадків, але й є одним з найстабільніших джерел довгострокових інвестицій.

В випускній роботі був проведений аналіз майнового страхування України та ПрАТ«СК «Арсенал Страхування». У ході проведеного аналізу було виявлено, що частка страхування майна досить велика та забезпечує більшу половину надходжень страхових премій, а саме 58% у 2016 році та страхових виплат - 54% у 2016 році. У 2012 - 2016 рр. спостерігається зростання страхових премій та страхових виплат по Україні, що свідчить про потребу в страховому захисті населення.

Основну частку страхування майна по страхових премій по Україні займають страхування наземного транспорту, страхування фінансових ризиків і страхування іншого майна, а по страхових виплатах - страхування наземного транспорту, причому спостерігається зростання страхових виплат страхування наземного транспорту в 2012-2016 рр.

Проведений аналіз ПрАТ«СК «Арсенал Страхування» показує, що по страхових премій компанія займає 4 місце серед інших страхових компаній України, по страхових виплатах - 10 місце, по страхових резервах - 9 місце. Таким чином компанія займає лідируючі позиції на ринку страхування майна.

Основні техніко-економічні показники ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» 2014-2016 рр. свідчать про платоспроможність компанії (фактичний запас платоспроможності протягом трьох років перевищує нормативний). Показники

ліквідності перевищують граничне значення, що говорить про можливість компанії своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Рентабельність страхової діяльності знаходиться на низькому рівні, проте в 2016 році спостерігається її поліпшення.

За рахунок власного капіталу ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» формувало близько 35% всього майна у 2016 році, що свідчить про фінансову залежність від зовнішніх джерел фінансування, а тому фінансову нестійкість страхової компанії.

Частка страхування майна по страхових премій в 2016 році склала 89% серед інших видів страхування, по страхових виплатах - 99%, що підтверджує лідируючі позиції компанії на ринку страхування майна. Так само спостерігається зростання обсягу страхових премій компанії в 2014-2016 рр. на 65,8%, страхових виплат - на 49,3%, що позитивно впливає на платоспроможність і ліквідність компанії.

Найбільша частка страхових платежів припадає на Київську область, Дніпропетровську область та Запорізьку область.

Основну частку страхування майна займають страхування іншого майна (48%), страхування фінансових ризиків (29%) та страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (20%).

Основним брокером компанії ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» є компанія «Oakeshott Insurance Consultants Лтд» (Сполучене Королівство Великобританія). Основними перестраховиками-резидентами ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» є: ПрАТ «СК «АСКО-МЕДСЕРВИС» (20 962,8 тис. грн.), ТДВ «СК «Актив-Гарант» (19 199,9 тис. грн.) та ТДВ «СК «Біфест» (17 669,8 тис. грн.). Основними перестраховиками-нерезидентами ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» є: Hannover Rueckversicherung AG (2 992,3 тис. грн.); ООО «СКОР ПЕРЕСТРАХОВАНИЕ» (869,7 тис. грн.) та ЭЙС Европейская Группа Лтд (612,5 тис. грн.).

Таким чином, всі ключові показники ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за аналізований період зростають, що є гарним показником для компанії на страховому ринку.

Головною перешкодою на ринку для страхових компаній є низький платоспроможний попит фізичних та юридичних осіб на страхові послуги, що не забезпечує необхідної рентабельності діяльності компанії.

Основними проблемами та недоліками, які стоять на шляху такої галузі економіки як страхування майна зокрема є:

- 1) недовіра до страхових компаній з боку населення;
- 2) проблеми, пов'язані з державною реєстрацією нерухомості;
- 3) дефіцит страхових агентів в страховій галузі, від яких залежить виконання таких важливих функцій як реклама страховика, інформування та консультування страхувальників;
- 4) низький рівень доходів населення;
- 5) недосконалість нормативно-правової бази у сфері страхових послуг;
- 6) недостатня прозорість фінансової звітності страхового сектора та відсутність якісної стратегічної інформації;
- 7) посилення фіскального тиску за рахунок внесення змін до Податкового кодексу;
- 8) відсутність досконалих комунікацій зі споживачами через ЗМІ.

Перспективи розвитку майнового страхування в Україні вимагають:

- 1) докорінних змін у системі підготовки та забезпечення кадрами учасників страхового ринку;
- 2) зміцнення довіри до українського страхового ринку інвесторів, іноземних перестраховиків та перестраховальників, а також страхувальників, у першу чергу, населення України;
- 3) створення конкурентного середовища і вдосконалення організаційної структури ринку;
- 4) удосконалення податкового, антимонопольного, кримінального та цивільного законодавства, що регулює сферу страхування;
- 5) створення розвиненої та платоспроможної системи страхування, що здатна компенсувати шкоду від непередбачених подій;

б) підвищення якості здійснення страховим ринком функцій щодо акумуляції коштів населення, підприємств та трансформації їх в інвестиції.

На жаль, на сьогоднішній період економічної і політичної ситуації в Україні, для страхових компаній більш пріоритетним є прибуток, а не клієнт. Тому зміцнення довіри населення до страхових компаній є одним із найголовніших завдань.

Отже, створення дієвої системи майнового страхового захисту є основою для забезпечення стабільності та ефективності економічних відносин, підвищення рівня життя населення та соціальної стабілізації, створення міцної системи захисту як фінансів держави, так й інтересів окремих громадян та підприємництва, що можливо лише шляхом проведення ефективною державною політики, спрямованою на регулювання страхового ринку в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник / М.М. Александрова – К.: ЦУЛ, 2002 – 118 с.
2. Базилевич В.Д. Страховий ринок України / В.Д. Базилевич. - К.: Товариство«Знання», КОО.- 2008. – 371 с.
3. Баскаков В.М.Страхова статистика: стан і перспективи, Надійність та контроль якості./ В.М. Баскаков, А.Ю. Шупляков // Страхова справа. - №1.-2008 .- 51с.
4. Безугла В. О. Страхування: навчальний посібник / Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 268 с.
5. Бігдаш, В. Д. Страхування [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Д. Бігдаш. – К. : МАУП,2006. – 242 с.
6. Внукова Н. М. Страхування: теорія та практика [Текст] : навчально-методичний посібник / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко. – Х.: Бурун Книга, 2004. – 55 с.
7. Вовчак О. Д. Страхування [Текст] : навчальний посібник / О. Д. Вовчак. - 3-тє вид., стереот.. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. –85 с.
8. Гаманкова, О. О. Страхування [Текст] : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / КНЕУ; ред. О. О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2000. – 127 с.
9. Гладчук О. М. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України// Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – 2014.– № 4. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2931>.
10. Говорушко Т.М. Страхові послуги: Навчальний посібник – Київ: Центр навчальної літератури, 2014. – 119 с.
11. Горбач Л.М. Страхова справа: Навчальний посібник-К.: Кондор,2003.-107 с.
12. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. –[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

13. Дьячкова Ю. М. Страхування [Текст] : навчальний посібник / Ю. М. Дьячкова; Мін-во освіти і науки України, Донбаська держ. машинобудівна академія. – К.: ЦУЛ, 2008. – 91 с.

14. Завада, О. Розвиток страхового ринку України: що? як? коли? [Текст] / О. Завада // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 10. – 8 с.

15. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

16. Заруба О.Д. Страхова справа: підручник / О.Д. Заруба – К.: Товариство —Знання, КОО, 2002. — 321 с.

17. Кашенко О. Л. Соціально-економічні основи страхування [Текст] : навчальний посібник / О. Л. Кашенко, В. А. Борисова. – Суми: Університетська книга, 1999. –126 с.

18. Козоріз, Г. Г. Проблеми розвитку страхового ринку в Україні [Текст] / Г. Г. Козоріз // Регіональна економіка. – 2008. – № 2. – 166 с.

19. Консолідовані дані про розвиток майнового страхування в Україні за 2012—2016 рр. [Електронний ресурс]: Нацкомфінпослуг. — Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>

20. Ліга страхових організацій. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uainsur.com/>

21. Мачуський В. В. Страхова справа: навчальний посібник / В. В. Мачуський. - К.: КНЕУ, 2013. - 169 с.

22. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2010 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/>

23. Осадець С.С. Страхування / С.С. Осадець — К.: КНЕУ, 2002.—328 с.

24. Правила страхування різних видів майна [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.arsenal-strahovanie.com/ru/page/pro-kompaniyu>

25. Плиса В. Й. Страхування [Текст] : навчальний посібник / В. Й. Плиса. – 2-ге вид. – К.: Каравела, 2008. – 241 с.

26. Податковий кодекс України. Верховна Рада України. Закон України від 02.12.2010р. №2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

27. Пономарьова О.Б., Іванченко М.А. Визначення проблем страхового ринку та їх вирішення / О.Б. Пономарьова, М.А Іванченко //Глобальні та національні проблеми економіки.- №5, 2015.- 148 с.

28. Ручкіна В. С. Система добровільного майнового страхування в Україні: перспективи розвитку / В. С. Ручкіна // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 3. – 69 с.

29. Самойловський А.Л. Пропозиції щодо вдосконалення страхового ринку України // ФінансиУкраїни.-№10, 2000.- 16 с.

30. Сильницький А.С. Роль страхових організацій на фондовому ринку /А.С. Сильницький // Фінанси , № 1 , 2002, - 65 с.

31. Таркуцяк А. О. Страхування [Текст] : навчальний посібник / А. О. Таркуцяк;Європейський ун-т фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу. – К.:Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інф. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 120 с.

32. Ткаченко Н. В. Страхування [Текст] : навчальний посібник/ Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 132 с.

33. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forinsurer.com/>.

34. Філонюк О. Сучасні тенденції розвитку та завдання страхового ринку України// Економічний часопис-XXI.-№7.-2004.- 21 с.

35. Фінансова звітність страхової компанії ПрАТ«СК «Арсенал Страхування», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.arsenal-strahovanie.com/ru/page/finansova-zvitnist>

36. Фисун В.І. Страхування : навч. посіб. / В.І. Фисун, Г.М. Ярова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 95 с.

37. Фурман В.М. Основні напрямки організації стратегічного управління встрахових компаніях // Економіка і прогнозування (укр.).- 2004.- № 5.- 40 с.

38. Шуляк О. В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України / О. В. Шуляк, О. В. Марценюк-Розарьонова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). - 2013. - № 1(3). –339 с.

39. Штефюк П. Посередництво на ринку страхових послуг: аспекти діяльності //Україна - BUSINESS. - 2015 р. № 12. – 23 с.

40. Шумелда Я. П. Страхування : навч. посіб. / Я. П. Шумелда. – 2-ге вид., розшир. – К. : Між нар. агенція «Бізон», 2007. – 124 с.